

27. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Grupa narażona jest na ryzyko finansowe obejmujące przede wszystkim:

- ryzyko rynkowe (ryzyko cen surowców i produktów naftowych, ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla, ryzyko walutowe, ryzyko stóp procentowych),
- ryzyko płynności,
- ryzyko kredytowe związane z transakcjami finansowymi oraz handlowymi.

W ramach struktury organizacyjnej Jednostki Dominującej funkcjonują odpowiednie komórki (Biuro Zarządzania Finansami, Biuro Analiz i Kontroli Ryzyka Finansowego wraz z Zespołem Ryzyka Kredytowego i Dokumentacji Transakcji) podlegające Dyrektorowi ds. Finansowych, który koordynuje oraz sprawuje bieżący nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem finansowym Grupy Kapitałowej LOTOS.

Ponadto powołany przez Zarząd Komitet Ryzyka Cenowego i Tradingu nadzoruje prace nad opracowaniem polityk i procedur oraz monitoruje realizację strategii Grupy w obszarze swoich kompetencji. W szczególności komitet opiniuje i podejmuje kluczowe inicjatywy z zakresu zarządzania ryzykiem cenowym oraz w działalności tradingowej, przedstawia rekomendacje oraz wnioskuje w zakresie działań wymagających zgody Zarządu.

Dodatkowo, w celu efektywnego zarządzania płynnością, strukturą zadłużenia oraz procesem pozyskiwania finansowania zewnętrznego przez spółki Grupy Kapitałowej LOTOS Zarząd powołał Zespół ds. optymalizacji płynności i koordynacji finansowania.

Podstawowymi celami realizowanymi poprzez zarządzanie ryzykiem finansowym są:

- zwiększenie prawdopodobieństwa realizacji celów budżetowych i strategicznych,
- ograniczenie zmienności przepływów pieniężnych,
- zapewnienie krótkoterminowej płynności finansowej,
- optymalizacja wartości oczekiwanej przepływów pieniężnych i ryzyka,
- wspieranie procesów operacyjnych, inwestycyjnych i finansowych i budowanie wartości firmy w długim okresie czasu.

W związku z realizacją wymienionych wyżej celów Grupa wdrożyła odpowiednie narzędzia i opracowała szereg dokumentów, zatwierdzonych na odpowiednich szczeblach decyzyjnych, które określają ramy konieczne do efektywnego i bezpiecznego funkcjonowania w obszarze finansowym, w tym:

- metodologię wyznaczania ekspozycji w poszczególnych kategoriach ryzyk,
- horyzont czasowy zabezpieczania danego ryzyka,
- dopuszczone instrumenty finansowe,
- sposób oceny zarządzania ryzykiem finansowym,
- limity w zarządzaniu ryzykiem,
- sposób raportowania,
- limity kredytowe,
- standardy dokumentacyjne i operacyjne,
- rozdział odpowiedzialności w zakresie wykonywania transakcji, analizy i kontroli ryzyka oraz dokumentacji i rozliczania transakcji pomiędzy różne komórki organizacyjne.

Jednostka Dominująca monitoruje oraz raportuje w sposób ciągły wszystkie ryzyka rynkowe będące przedmiotem zarządzania. Jednostka Dominująca używa płynnych instrumentów pochodnych, które jest w stanie wycenić za pomocą stosowanych powszechnie modeli wyceny. Wycena instrumentów pochodnych odbywa się na podstawie danych rynkowych otrzymywanych od wiarygodnych dostawców. Nie jest dopuszczone otwieranie pozycji w ramach ryzyk, które nie wynikają z podstawowej działalności Grupy.

W 2018 roku Jednostka Dominująca kontynuowała wdrożone w 2011 oraz 2012 roku zasady rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych w odniesieniu do kredytów walutowych przeznaczonych na finansowanie Programu inwestycyjnego 10+ wyznaczonych na instrument zabezpieczający dla przyszłych transakcji sprzedaży produktów naftowych denominowanych w USD.

27.1 Ryzyko cen surowców i produktów naftowych

Szczególne znaczenie dla Grupy ma zarządzanie ryzykiem cen surowców i produktów naftowych.

Spółka identyfikuje następujące czynniki tego ryzyka:

- zmienność marży rafinerijnej, rozumianej jako różnica pomiędzy płynnymi indeksami referencyjnego koszyka produktów naftowych (np. paliwa lotniczego, benzyn, olejów napędowych, olejów opałowych) a płynnym indeksem referencyjnego surowca (np. ropa Ural),
- zmienność poziomu cen w zakresie ilości zapasów surowców i produktów odbiegających od wymaganego poziomu zapasów obowiązkowych i operacyjnych,
- zmienność dyferencjałów pomiędzy indeksami referencyjnymi a indeksami używanymi w kontraktach handlowych (np. dyferencjał Brent / Ural czyli różnica pomiędzy różnymi gatunkami ropy),
- stosowanie niestandardowych formuł cenowych w kontraktach handlowych.

W Jednostce Dominującej obowiązuje „Polityka zarządzania ryzykiem cen surowców i produktów naftowych w Grupie LOTOS S.A.” w ramach której zdefiniowano systematykę portfeli transakcyjnych i ich funkcje biznesowe, opisano sposób rozumienia ryzyka i wyznaczania ekspozycji w zakresie portfeli, dopuszczone instrumenty finansowe wraz z ograniczeniami w ich wykorzystywaniu, standardy zawierania transakcji, wytyczne w zakresie kalkulacji wyników na zarządzaniu ryzykiem oraz sposób wyznaczania stosownych limitów. W zakresie objętym niniejszą polityką, Zarząd Grupy LOTOS S.A. ceduje limity transakcyjne na niższe szczeble decyzyjne.

W celu wsparcia realizacji celów przyjętej polityki Spółka używa jeden z wiodących na rynku systemów klasy Energy Trading and Risk Management (Allegro)

Na bazie zatwierdzonej polityki Spółka utrzymała możliwość oferowania swoim odbiorcom zakupu produktów naftowych po cenach stałych i w celu zachowania pierwotnego profilu ryzyka cenowego Grupa zawierała swapy towarowe.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku otwarte swapy towarowe przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Indeks bazowy	Okres wyceny	Ilość w tonach w okresie wyceny	Wycena w wartości godziwej	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Swap towarowy	FuelOil 3.5 pct Brg FOB Rrdam	III '2019 - VI '2021	183 433	0,5	(21,5)
Swap towarowy	Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE_ARA	III '2019 - VI '2021	(17 010)	3,3	(0,1)
			Razem	3,8	(21,6)

Wymienione wyżej transakcje swap na łączną ilość 183.433 tony w oparciu o płynny indeks FuelOil 3.5 pct Brg FOB Rrdam w okresie od marca 2019 roku do czerwca 2021 roku oraz (17.010) tony w oparciu o płynny indeks Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE ARA w tym samym okresie związane były z odwróceniem profilu ryzyka cen surowców i produktów naftowych wynikających ze sprzedaży komponentów asfaltowych po cenach stałych.

Typ transakcji	Indeks bazowy	Okres wyceny	Ilość w metrach sześciennych w okresie wyceny	Wycena w wartości godziwej	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Swap towarowy	Ethanol T2 FOB Rdam Barge Eur/cm	I '2019 - XII '2019	24 300	10,0	-
			Razem	10,0	-

Dodatkowo w powiązaniu z zawarciem rocznego kontraktu na zakup Ethanolu, Jednostka Dominująca zawarła w roku 2018 swapy towarowe w celu zabezpieczenia ryzyka zmiany cen.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku otwarte swapy przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Indeks bazowy	Okres wyceny	Ilość w tonach w okresie wyceny	Wycena w wartości godziwej	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Swap towarowy	FuelOil 3.5 pct Brg FOB Rrdam	III'2018 – VI'2019	111 877	34,7	-
Swap towarowy	Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE_ARA	III'2018 – VI'2019	(10 339)	-	(3,8)
			Razem	34,7	(3,8)

Wymienione wyżej transakcje swap na łączną ilość 111.877 ton w oparciu o płynny indeks 3.5 pct Brg FOB Rrdam w okresie od marca 2018 roku do czerwca 2019 roku oraz (10.339) tony w oparciu o płynny indeks Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE ARA w tym samym okresie związane były z odwróceniem profilu ryzyka cen surowców i produktów naftowych wynikających ze sprzedaży komponentów asfaltowych po cenach stałych.

27.1.1 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami cen surowców i produktów naftowych

Analiza wrażliwości na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 2017 roku transakcji finansowych narażonych na ryzyko zmiany cen surowców i produktów naftowych przy założeniu zmiany cen +/- wartość rocznej zmienności implikowanej indeksu bazowego przedstawiała się następująco:

	31 grudnia 2018			31 grudnia 2017		
	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa*		Wartość bilansowa	Zmiana procentowa**	
		+zm. implikowana	- zm. implikowana		+zm. imp.	-zm. imp.
Aktywa finansowe	13,8	1,5	(1,5)	34,7	37,3	(37,3)
Zobowiązania finansowe	21,6	(62,1)	62,1	3,8	4,3	(4,3)
Wpływ na wynik		63,6	(63,6)		33,0	(33,0)

* Dla instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2018 roku do kalkulacji powyższych odchyłeń cen indeksów bazowych wykorzystano roczną implikowaną zmienność indeksu, o który oparte są zawarte transakcje, z dnia 31 grudnia 2018 roku, publikowaną przez serwis SuperDerivatives. W przypadku indeksu FuelOil 3.5 pct Brg FOB Rrdam była to zmiana +/- 37,28%, dla Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE_ARA +/- 38,11%, a dla Ethanol T2 FOB Rdam Barge Eur/cm +/- 16,42%

** Dla instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2017 roku do kalkulacji powyższych odchyłeń cen indeksów bazowych wykorzystano roczną implikowaną zmienność indeksu, o który oparte są zawarte transakcje, z dnia 31 grudnia 2017 roku, publikowaną przez serwis SuperDerivatives. W przypadku indeksu FuelOil 3.5 pct Brg FOB Rrdam była to zmiana +/- 27,39%, dla Gasoil 0.1 pct Crg CIF NWE_ARA +/- 21,23%

Zbadano wpływ zmian cen indeksów bazowych na wartość godziwą przy niezmiennym poziomie kursów walut.

27.2 Ryzyko cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Zarządzanie ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla w Jednostce Dominującej odbywa się w sposób ciągły zgodnie z założeniami strategii zarządzania ryzykiem cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂) zatwierdzonej przez Zarząd Grupy LOTOS S.A. Grupa podejmuje decyzje co do sposobu zbilansowania przyszłych niedoborów lub nadwyżek uprawnień do emisji CO₂ w zależności od sytuacji rynkowej i w ramach ustalonych limitów. W ramach zatwierdzonej strategii i posiadanych limitów Jednostka Dominująca zawiera transakcje finansowe na jednostki:

- EUA - (ang. „Emission Unit Allowance”) oznacza uprawnienie do emisji jednej tony CO₂,
- CER - (ang. „Certified Emission Reduction Unit”) oznacza ekwiwalent skutecznej redukcji emisji jednej tony ekwiwalentu CO₂ (tCO₂e). Certyfikat redukcji emisji uzyskiwany jest w związku z realizacją inwestycji w krajach rozwijających się, gdzie nie określono limitów emisji CO₂,
- ERU - (ang. „Emission Reduction Unit”) oznacza ekwiwalent skutecznej redukcji emisji jednej tony ekwiwalentu CO₂ (tCO₂e). Jest to poświadczona jednostka emisji uzyskiwana w związku z realizacją inwestycji w krajach o niższych kosztach redukcji CO₂.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku szacowany niedobór uprawnień Jednostki Dominującej w okresie rozliczeniowym przypadającym na lata 2013 - 2020 (tzw. III faza) wynosił 1.142.876 ton, jednakże biorąc pod uwagę wykonane transakcje pochodne na łączną ilość 1.159.000 ton, Jednostka Dominująca posiada nadwyżkę uprawnień w wysokości 16.124 ton, które zostały nabyte z uwzględnieniem sytuacji rynkowej i w kontekście strategicznego charakteru niedoboru uprawnień przewidywanego po roku 2020.

Na dzień 31 grudnia 2017 roku szacowany niedobór uprawnień Jednostki Dominującej w okresie rozliczeniowym przypadającym na lata 2013 - 2020 (tzw. III faza) wynosił 1.103.796 ton, jednakże biorąc pod uwagę wykonane transakcje pochodne na łączną ilość 1.554.000 ton, Jednostka Dominująca posiada nadwyżkę uprawnień w wysokości 450.204 ton, które zostały nabyte z uwzględnieniem sytuacji rynkowej i w kontekście strategicznego charakteru niedoboru uprawnień przewidywanego po roku 2020.

W ramach zarządzania ryzykiem dotyczącym uprawnień do emisji dwutlenku węgla Grupa ocenia każdorazowo ryzyko przewidywanego niedoboru nieodpłatnych uprawnień przyznawanych w ramach KPRU.

Zaprezentowane poniżej wielkości uprawnień do emisji CO₂ na lata 2013 - 2020 uwzględniają uprawnienia przyznane według rozporządzeń Rady Ministrów, jak również dodatkowe bezpłatne uprawnienia przyznane przez Komisję Europejską.

Liczba nieodpłatnych uprawnień do emisji CO₂ na lata 2013 - 2020 oraz rzeczywista emisja CO₂:

w milionach ton	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Razem
Uprawnienia przyznane KPRU ⁽¹⁾	1,8	1,7	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	12,8
Rzeczywista emisja CO ₂ ⁽²⁾	1,7	1,9	1,9	2,0	1,8	2,0	-	-	11,3

⁽¹⁾ Ilość bezpłatnych uprawnień do emisji CO₂ na lata 2013 – 2020, wg Krajowego Planu Rozdziału Uprawnień („KPRU”), na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 31 marca 2014 roku (Dz. U. 2014 poz. 439) jak również Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 kwietnia 2014 roku (Dz. U. 2014 poz. 472) zawierających wykaz instalacji objętych systemem handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych wraz z przyznaną im liczbą uprawnień do emisji. Ponadto w zestawieniu uwzględniono przydział dodatkowych bezpłatnych uprawnień z rezerwy Komisji Europejskiej w związku ze zwiększeniem zdolności produkcyjnych rafinerii, wynikających z zastosowania gazu ziemnego jako wsadu do produkcji wodoru.

⁽²⁾ Emisja CO₂ wyliczona na podstawie danych produkcyjnych dla instalacji objętych systemem handlu emisjami. Dane są weryfikowane zgodnie z art. 59 Ustawy z dnia 28 kwietnia 2011 roku o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku, biorąc pod uwagę limit uprawnień na rok 2018 do przyznania w ramach systemu EU ETS (ang. „European Union Emissions Trading System/Scheme”) oraz wielkość emisji dwutlenku węgla w Grupie występował niedobór przyznanych uprawnień do emisji CO₂. W związku z tym na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa ujęła kwotę 40,7 mln zł zobowiązań z tego tytułu (31 grudnia 2017: 14,4 mln zł.). Wpływ utworzonej rezerwy na wynik operacyjny w kwocie 26,3 mln zł (patrz nota 9.4) zaprezentowano w pozostałych kosztach (w roku 2017: 4,6 mln zł, patrz nota 9.3).

W razie konieczności, Grupa decyduje o rozliczeniu zawartych, otwartych na dzień kończący okres sprawozdawczy transakcji terminowych na zakup uprawnień do emisji CO₂ poprzez ich fizyczną dostawę z zamiarem ich ewentualnego umorzenia jako rozliczenie rzeczywistej emisji CO₂. Wycena transakcji planowanych do zrealizowania dostawą fizyczną nie podlega ujęciu w aktywach / zobowiązaniach finansowych w sprawozdaniu finansowym, niemniej jednak Grupa wewnętrznie monitoruje i przeprowadza wycenę takich transakcji w ramach ogólnej oceny efektywności zarządzania ryzykiem CO₂, pozabilansowo.

Otwarte na dzień 31 grudnia 2018 roku transakcje futures EUA, które Grupa uznała za prawdopodobne do rozliczenia poprzez ich fizyczną dostawę na potrzeby własne nie zostały wykazane w sprawozdaniu finansowym na dzień kończący okres sprawozdawczy, a ich wartość godziwą ujęto wyłącznie pozabilansowo.

Poniżej zaprezentowano informacje na temat pozycji transakcyjnej na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 2017 roku.

Transakcje otwarte w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Okres rozliczenia transakcji	Ilość uprawnień w tonach	Faza	Wycena w wartości godziwej*	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Futures EUA	XII '2019 - XII '2020	1.159.000	III faza	50,1	(0,8)

*Wycena pozabilansowa, wyłącznie dla celów statystycznych i monitoringu w zarządzaniu ryzykiem.

Transakcje otwarte w uprawnieniach do emisji na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Okres rozliczenia transakcji	Ilość uprawnień w tonach	Faza	Wycena w wartości godziwej*	
				Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Futures EUA	XII '2018 - XII '2020	1.554.000	III faza	8,7	(0,1)

*Wycena pozabilansowa, wyłącznie dla celów statystycznych i monitoringu w zarządzaniu ryzykiem.

27.2.1 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami cen uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂)

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 2017 roku Grupa posiadała kontrakty futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla (CO₂).

Grupa nie przeprowadza analizy wrażliwości dla wartości godziwej kontraktów futures na zakup uprawnień do emisji dwutlenku węgla, które posiada na dzień kończący okres sprawozdawczy, jeśli zamierza dokonać rozliczenia tych transakcji poprzez fizyczną dostawę na potrzeby własne pokrycia niedoborów w ramach systemu ograniczania emisji. W związku z tym nie przeprowadzono analizy wrażliwości posiadanych na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 2017 roku instrumentów futures EUA.

27.3 Ryzyko walutowe

W ramach prowadzonej działalności Grupa narażona jest na zmiany kursów walutowych z tytułu:

- handlu surowcami i produktami naftowymi oraz innymi towarami,
- przepływów inwestycyjnych,
- przepływów finansowych w tym lokat i kredytów,
- wyceny instrumentów pochodnych,

indeksowanych do lub denominowanych w walucie innej niż waluta funkcjonalna.

Zarządzanie ryzykiem walutowym w Spółce odbywa się zgodnie z założeniami zawartymi w „Polityce zarządzania ryzykiem walutowym w Grupie LOTOS S.A.”. W ramach polityki ekspozycję stanowią istotne pozycje narażone na ryzyko walutowe, które oddziałują na poziom płynności w horyzoncie zarządzania zgodnie z momentem powstawania ryzyka. Centralną miarą ryzyka jest Cash-Flow-at-Risk (CFaR), która obliczana jest na bazie metodologii CorporateMetrics™ zaś podstawowymi limitami jest limit na wielkość CFaR i maksymalny współczynnik zabezpieczenia.

Horyzont zarządzania ekspozycją jest związany z cyklem prognozowania budżetu Spółki i w zależności od momentu w roku obejmuje od 3 do 6 kolejnych kwartałów.

Grupa aktywnie zarządza swoją ekspozycją walutową, optymalizując wartość oczekiwaną przepływów pieniężnych i ryzyka w ramach obowiązujących limitów i w zależności od przewidywanego rozwoju sytuacji rynkowej.

Waluta USD jest używana w kwotowaniach cen rynkowych ropy i produktów naftowych. Z tego też względu uznano, że najwłaściwszą walutą do zaciągania i spłaty długoterminowych kredytów na finansowanie Programu 10+ jest USD, ponieważ efektem takiego działania będzie zmniejszenie strukturalnie długiej pozycji i w konsekwencji strategicznego ryzyka walutowego.

Strukturalnie Grupa posiada długą ekspozycję w USD (zyskuje w przypadku wzrostu kursu USD/PLN) ze względu na to, iż wpływy zależne od kursu USD (głównie z tytułu sprzedaży produktów naftowych) przewyższają odpowiednie wypływy (np. z tytułu zakupu ropy, spłaty kredytu).

W ramach projektu EFRA w Grupie zostały zawarte transakcje walutowe EUR/USD mające na celu zabezpieczenie nakładów inwestycyjnych ponoszonych w EUR w stosunku do USD jako głównej waluty finansowania.

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Kupno/sprzedaż	Okres rozliczenia transakcji	Para walut (bazowa/zmienna)	Kwota w walucie bazowej (w mln)	Wycena w wartości godziwej	
					Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Spot walutowy	Sprzedaż	I '2019	EUR/PLN	(1,6)	-	-
Forward walutowy	Kupno	I '2019	USD/PLN	11,5	-	(0,4)
Forward walutowy	Kupno	I-XII '2019	EUR/USD	125,0	-	(14,1)
Forward walutowy	Sprzedaż	I-VI '2019	USD/PLN	(110,0)	-	(7,3)
SWAP walutowy	Kupno	V '2019	EUR/USD	19,0	-	(0,6)
SWAP walutowy	Kupno	I '2019	EUR/PLN	60,0	0,1	-
SWAP walutowy	Sprzedaż	I-VII '2019	USD/PLN	(261,6)	2,7	(3,2)
Razem					2,8	(25,6)

Transakcje walutowe otwarte na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Kupno/sprzedaż	Okres rozliczenia transakcji	Para walut (bazowa/zmienna)	Kwota w walucie bazowej (w mln)	Wycena w wartości godziwej	
					Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Spot walutowy	Kupno	I '2018	USD/PLN	54,0	-	(0,6)
Spot walutowy	Kupno	I '2018	EUR/PLN	0,1	-	-
Forward walutowy	Kupno	I '2018	USD/PLN	124,0	-	(8,3)
Forward walutowy	Kupno	I-III '2018	EUR/PLN	10,0	-	(0,6)
Forward walutowy	Kupno	I – VI '2018	EUR/USD	25,8	5,8	-
Forward walutowy	Sprzedaż	VI-X '2018	USD/PLN	(60,0)	6,2	-
Forward walutowy	Sprzedaż	III '2018	EUR/PLN	(10,0)	1,1	-
Swap walutowy	Kupno	I-VI '2018	USD/PLN	162,6	-	(38,3)
Swap walutowy	Kupno	I '2018	EUR/USD	14,3	1,1	-
Swap walutowy	Sprzedaż	I-X '2018	USD/PLN	(565,7)	106,3	-
Razem					120,5	(47,8)

27.3.1 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami kursów walut

Struktura walutowa wybranych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2018	mIn USD	USD przeliczone na PLN	mIn EUR	EUR przeliczone na PLN	Wartość bilansowa w walucie przeliczona na PLN na dzień bilansowy
Nota					
Klasy instrumentów finansowych					
Aktywa finansowe					
Należności z tytułu dostaw i usług	78,0	293,2	6,5	28,4	321,6
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	75,7	284,7	26,7	115,4	400,1
Pozostałe aktywa finansowe:	75,7	284,5	-	-	284,5
Pożyczki udzielone jednostkom powiązanym	64,3	241,4	-	-	241,4
Lokaty	9,0	33,9	-	-	33,9
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME	0,7	2,8	-	-	2,8
Pozostałe	1,7	6,4	-	-	6,4
Razem	229,4	862,4	33,2	143,8	1.006,2
Zobowiązania finansowe					
Kredyty i pożyczki	913,4	3.376,6	-	-	3.376,6
Obligacje	60,4	227,0	-	-	227,0
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	-	7,8	33,3	33,3
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	388,8	1.461,9	5,8	25,0	1.486,9
Pozostałe zobowiązania finansowe	3,2	12,0	11,6	49,9	61,9
Razem	1.365,8	5.077,5	25,2	108,2	5.185,7

Struktura walutowa wybranych instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2017	mIn USD	USD przeliczone na PLN	mIn EUR	EUR przeliczone na PLN	Wartość bilansowa w walucie przeliczona na PLN na dzień bilansowy
Nota					
Klasy instrumentów finansowych					
Aktywa finansowe					
Należności z tytułu dostaw i usług	88,4	307,9	4,3	18,3	326,2
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	271,1	868,4	23,1	102,0	970,4
Pozostałe aktywa finansowe:	182,4	634,6	4,7	20,0	654,6
Pożyczki udzielone jednostkom powiązanym	157,0	546,3	4,7	19,8	566,1
Lokaty	8,3	29,0	-	-	29,0
Depozyt zabezpieczający	-	-	-	0,2	0,2
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME	15,9	55,1	-	-	55,1
Pozostałe	1,2	4,2	-	-	4,2
Razem	541,9	1.810,9	32,1	140,3	1.951,2
Zobowiązania finansowe					
Kredyty i pożyczki	1.201,1	4.116,2	-	-	4.116,2
Obligacje	59,0	205,4	-	-	205,4
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	-	10,7	44,5	44,5
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	485,3	1.689,3	5,3	21,9	1.711,2
Pozostałe zobowiązania finansowe	4,5	15,6	6,4	26,5	42,1
Razem	1.749,9	6.026,5	22,4	92,9	6.119,4

Na potrzeby analizy wrażliwości w zaprezentowanej wyżej strukturze walutowej uwzględniono także wrażliwe na zmiany kursów walut wewnętrzgrupowe transakcje walutowe, które mają wpływ na ryzyko walutowe Grupy w związku z regulacjami MSR 21 „Skutki zmian kursów wymiany walut obcych” w zakresie ujmowania różnic kursowych z tego tytułu w wyniku netto Grupy.

Poza spotami, forwardami i swapami walutowymi Grupa posiadała także wyrażone w walutach obcych pochodne instrumenty finansowe takie jak: swapy towarowe, opcje towarowe, swapy procentowe, oraz kontrakty futures. Grupa stosuje odpowiednie metody ustalania wartości godziwej dla poszczególnych rodzajów instrumentów pochodnych, które jednocześnie determinują technikę ustalenia wpływu zmiany kursów walut na wartość tych instrumentów (metody wyceny pochodnych instrumentów finansowych szerzej opisano w nocie 7.22). Zamieszczone poniżej tabele z analizą wrażliwości instrumentów finansowych na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku prezentują także wpływ zmiany kursów walut na wartość bilansową instrumentów pochodnych.

Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2018 roku wraz z wpływem na wynik finansowy przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 9,950% i EUR/PLN o +/- 5,512% przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2018	Zmiana kursu - wpływ na wynik roku 2018			
	+9,950%	+5,512%	-9,950%	-5,512%
	USD	EUR	USD	EUR
Klasy instrumentów finansowych				
Aktywa finansowe				
Pochodne instrumenty finansowe	(46,7)	14,4	46,7	(14,4)
Należności z tytułu dostaw i usług	29,2	1,6	(29,2)	(1,6)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	28,3	6,4	(28,3)	(6,4)
Pozostałe aktywa finansowe:	28,3	-	(28,3)	-
Pożyczki udzielone jednostkom powiązanim	24,0	-	(24,0)	-
Lokaty	3,4	-	(3,4)	-
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME	0,3	-	(0,3)	-
Pozostałe	0,6	-	(0,6)	-
Razem aktywa finansowe	39,1	22,4	(39,1)	(22,4)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty i pożyczki	143,7 ⁽¹⁾	-	(143,7) ⁽¹⁾	-
Obligacje	22,6	-	(22,6)	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	1,8	-	(1,8)
Pochodne instrumenty finansowe	151,4	(34,0)	(151,4)	34,0
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	145,5	1,4	(145,5)	(1,4)
Pozostałe zobowiązania finansowe	0,1	2,8	(0,1)	(2,8)
Razem zobowiązania finansowe	463,3	(28,0)	(463,3)	28,0
Razem	(424,2)	50,4	424,2	(50,4)

⁽¹⁾ W kalkulacji wpływu zmiany kursu na wskazaną pozycję bilansową uwzględniono efekt rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Wpływ zastosowania rachunkowości zabezpieczeń przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 9,950% potencjalnie spowodowałby zmianę wyceny wartości godziwej kredytów o (194,1) 194,1 mln zł. Ponadto w szacunku uwzględniono efekt zapłaconych z góry prowizji przygotowawczych (wycenionych wg kursu z dnia zapłaty) pomniejszających zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów, których wpływ na zmianę wyceny wartości godziwej tych zobowiązań przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 9,950% wynosiłby 1,9 (1,9) mln zł.

Powyższe odchylenia wartości bilansowych wyrażonych w PLN a zależnych od kursów walutowych, skalkulowano na podstawie rocznej implikowanej zmienności kursów walut z dnia 31 grudnia 2018 roku wynoszącej 9,950% dla kursu USD/PLN i 5,512% dla kursu EUR/PLN, publikowanej przez Reuters. Analiza wrażliwości została przeprowadzona na bazie stanu instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2018 roku.

Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe na dzień 31 grudnia 2017 roku wraz z wpływem na wynik finansowy przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 9,087% i EUR/PLN o +/- 5,950% przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2017	Zmiana kursu - wpływ na wynik roku 2017			
	+9,087%	+5,950%	-9,087%	-5,950%
	USD	EUR	USD	EUR
Klasy instrumentów finansowych				
Aktywa finansowe				
Pochodne instrumenty finansowe	(206,7)	6,7	206,7	(6,7)
Należności z tytułu dostaw i usług	28,0	1,1	(28,0)	(1,1)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	78,9	6,1	(78,9)	(6,1)
Pozostałe aktywa finansowe:	57,6	1,2	(57,6)	(1,2)
Pożyczki udzielone jednostkom powiązanim	49,6	1,2	(49,6)	(1,2)
Lokaty	2,6	-	(2,6)	-
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME	5,0	-	(5,0)	-
Pozostałe	0,4	-	(0,4)	-
Razem aktywa finansowe	(42,2)	15,1	42,2	(15,1)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty i pożyczki	157,2 ⁽¹⁾	-	(157,2) ⁽¹⁾	-
Obligacje	18,7	-	(18,7)	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	-	2,6	-	(2,6)
Pochodne instrumenty finansowe	95,5	2,5	(95,5)	(2,5)
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	153,5	1,3	(153,5)	(1,3)
Pozostałe zobowiązania finansowe	1,4	1,6	(1,4)	(1,6)
Razem zobowiązania finansowe	426,3	8,0	(426,3)	(8,0)
Razem	(468,5)	7,1	468,5	(7,1)

⁽¹⁾ W kalkulacji wpływu zmiany kursu na wskazaną pozycję bilansową uwzględniono efekt rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Wpływ zastosowania rachunkowości zabezpieczeń przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 9,087% potencjalnie spowodowałby zmianę wyceny wartości godziwej kredytów o (219,4) 219,4 mln zł. Ponadto w szacunku uwzględniono efekt zapłaconych z góry prowizji przygotowawczych (wycenionych wg kursu z dnia zapłaty) pomniejszających zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów, których wpływ na zmianę wyceny wartości godziwej tych zobowiązań przy założeniu zmiany kursów USD/PLN o +/- 9,087% wynosiłby 2,6 (2,6) mln zł.

Powyższe odchylenia wartości bilansowych wyrażonych w PLN a zależnych od kursów walutowych, skalkulowano na podstawie rocznej implikowanej zmienności kursów walut z dnia 31 grudnia 2017 roku wynoszącej 9,087% dla kursu USD/PLN i 5,950% dla kursu EUR/PLN, publikowanej przez Reuters. Analiza wrażliwości została przeprowadzona na bazie stanu instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2017 roku.

27.4 Ryzyko stopy procentowej

Jednostka Dominująca narażona jest na ryzyko zmienności przepływów pieniężnych z tytułu zmian stóp procentowych wynikające z posiadanych aktywów oraz pasywów dla których przychody oraz koszty odsetkowe są uzależnione od zmiennych stóp procentowych, w szczególności z tytułu kredytów inwestycyjnych w ramach Programu 10+ i Projektu EFRA oraz kredytu na refinansowanie i finansowanie gdzie wysokość odsetek ustalana jest na podstawie zmiennej stopy LIBOR USD. Jednostka Dominująca zarządza ryzykiem stopy procentowej w ramach przyznaných limitów przy wykorzystaniu swapów stóp procentowych.

W długim horyzoncie efekt częściowego zabezpieczenia został osiągnięty poprzez wybór stałej stopy dla transzy kredytu inwestycyjnego na finansowanie Programu 10+.

Transakcje otwarte na stopę procentową na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Okres	Kwota nominalna (w mln USD)	Spółka otrzymuje	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Swap procentowy (IRS)	XII '2015 - VI '2019	2,5	LIBOR 6M	0,1	-
Swap procentowy (IRS)	I ' 2015 - XII '2021	522,0	LIBOR 3M	7,7	(7,1)
Razem				7,8	(7,1)

W powyższym zestawieniu transakcje IRS zostały zagregowane według waluty nominalu oraz stopy referencyjnej. W kolumnie „Okres” został podany minimalny termin początku i maksymalny termin końca okresu z zestawu transakcji wchodzących w skład danej grupy.

Transakcje otwarte na stopę procentową na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiały się następująco:

Typ transakcji	Okres	Kwota nominalna (w mln USD)	Spółka otrzymuje	Aktywa finansowe	Zobowiązania finansowe
Swap procentowy (IRS)	VII '2011 - VI '2019	207,5	LIBOR 6M	0,1	(19,8)
Swap procentowy (IRS)	I ' 2015 - XII '2021	494,0	LIBOR 3M	9,2	(8,0)
Razem				9,3	(27,8)

W powyższym zestawieniu transakcje IRS zostały zagregowane według waluty nominalu oraz stopy referencyjnej. W kolumnie „Okres” został podany minimalny termin początku i maksymalny termin końca okresu z zestawu transakcji wchodzących w skład danej grupy.

27.4.1 Analiza wrażliwości na ryzyko rynkowe związane ze zmianami stóp procentowych

Analiza wrażliwości na ryzyko zmiany stopy procentowej Grupy przy założeniu zmiany stopy procentowej o +/- 0,26% na dzień 31 grudnia 2018 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2018	Nota	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa	
			+0,26%	-0,26%
Klasy instrumentów finansowych				
Aktywa finansowe				
Pochodne instrumenty finansowe ⁽²⁾	23	7,8	3,4	(3,4)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17	1.941,3	5,0	(5,0)
Pozostałe aktywa finansowe:		506,0	1,3	(1,3)
Fundusz likwidacji zakładu górnictwa	15	38,7	0,1	(0,1)
Lokaty	15	33,9	0,1	(0,1)
Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie zobowiązań umownych dotyczących przyszłej likwidacji aktywów	15	430,6	1,1	(1,1)
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME	15	2,8	-	-
Razem		2.455,1	9,7	(9,7)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty	22.1	3.421,2	7,7 ⁽¹⁾	(7,7) ⁽¹⁾
Pożyczki	22.2	55,8	0,1	(0,1)
Obligacje	22.3	227,0	0,6	(0,6)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	22.4	180,0	0,5	(0,5)
Pochodne instrumenty finansowe ⁽²⁾	23	7,1	(0,7)	0,7
Razem		3.891,1	8,2	(8,2)

⁽¹⁾ Wykazane bez uwzględnienia kredytów o stałym oprocentowaniu oraz zapłaconych prowizji przygotowawczych pomniejszających zobowiązania finansowe z tytułu otrzymanych kredytów.

⁽²⁾ Swap procentowy (IRS). Różnica między zmianą wartości wyceny, gdy przesuwa się krzywą stóp procentowych o +/- 0,26% powstaje w momencie obliczenia i dyskontowania przyszłych przepływów (związanych z rozliczeniem transakcji) na dzień kalkulacji wyceny. Dyskontowanie odbywa się w oparciu o różne stopy procentowe (w pierwszym przypadku przesunięcie krzywej powoduje zwiększenie stopy o 0,26%, zaś w drugim przypadku zmniejszenie stopy o 0,26%).

Analiza wrażliwości na ryzyko zmiany stopy procentowej Grupy przy założeniu zmiany stopy procentowej o +/- 0,30% na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawiała się następująco:

31 grudnia 2017	Nota	Wartość bilansowa	Zmiana procentowa	
			+0,30%	-0,30%
Klasy instrumentów finansowych				
Aktywa finansowe				
Pochodne instrumenty finansowe ⁽²⁾	23	9,3	7,3	(7,4)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17	1.920,7	5,8	(5,8)
Pozostałe aktywa finansowe:		334,1	1,0	(1,0)
Fundusz likwidacji zakładu górniczego	15	34,1	0,1	(0,1)
Lokaty	15	37,0	0,1	(0,1)
Środki pieniężne stanowiące zabezpieczenie zobowiązań umownych dotyczących przyszłej likwidacji aktywów	15	207,9	0,6	(0,6)
Środki pieniężne przeznaczone na prace związane z usunięciem platformy MOPU ze złoża YME	15	55,1	0,2	(0,2)
Razem		2.264,1	14,1	(14,2)
Zobowiązania finansowe				
Kredyty	22.1	3.903,0	10,0 ⁽¹⁾	(10,0) ⁽¹⁾
Pożyczki	22.2	68,3	0,2	(0,2)
Obligacje	22.3	313,0	0,9	(0,9)
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	22.4	141,6	0,4	(0,4)
Pochodne instrumenty finansowe ⁽²⁾	23	27,8	(0,9)	0,9
Razem		4.453,7	10,6	(10,6)

⁽¹⁾ Wykazane bez uwzględnienia kredytów o stałym oprocentowaniu oraz zapłaconych prowizji przygotowawczych pomniejszających zobowiązania finansowe z tytułu otrzymanych kredytów.

⁽²⁾ Swap procentowy (IRS). Różnica między zmianą wartości wyceny, gdy przesuwa się krzywą stóp procentowych o +/- 0,30% powstaje w momencie obliczenia i dyskontowania przyszłych przepływów (związanych z rozliczeniem transakcji) na dzień kalkulacji wyceny. Dyskontowanie odbywa się w oparciu o różne stopy procentowe (w pierwszym przypadku przesunięcie krzywej powoduje zwiększenie stopy o 0,30%, zaś w drugim przypadku zmniejszenie stopy o 0,30%).

Analiza wrażliwości została przeprowadzona na bazie stanu instrumentów posiadanych na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku. Zbadano wpływ zmian stóp procentowych na wartość godziwą przy niezmiennym poziomie kursów walut. W przypadku instrumentów pochodnych posiadanych na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku w analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Spółka zastosowała przesunięcie krzywej stóp procentowych o roczną zmienność historyczną z dnia odpowiednio 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku, wyliczoną na podstawie publikowanych przez Reuters danych o historycznej zmienności dla oprocentowania IRS z 1-letnim okresem wygaśnięcia.

27.5 Ryzyko płynności

Proces zarządzania ryzykiem płynności przez Grupę polega na monitorowaniu prognozowanych przepływów pieniężnych oraz portfela aktywów i zobowiązań finansowych, a następnie dopasowywaniu ich zapadalności, analizie kapitału obrotowego i optymalizacji przepływów w ramach Grupy Kapitałowej. Proces ten wymaga ścisłej współpracy z jednostkami funkcjonującymi w różnych obszarach biznesowych w celu bezpiecznej i efektywnej alokacji posiadanej płynności.

Większość krajowych podmiotów zależnych w ramach Grupy Kapitałowej jest uczestnikiem cash-poolingu rzeczywistego. Struktura jest na bieżąco zarządzana przez Jednostkę Dominującą pod kątem optymalizacji płynności i salda odsetek.

Płynność w horyzoncie budżetowym monitorowana jest w przekroju Grupy Kapitałowej na bieżąco w ramach zarządzania ryzykiem finansowym. Płynność w okresie średnio i długoterminowym monitorowana jest w ramach procesu planowania, który wspomaga tworzenie wieloletniej strategii finansowej.

W obszarze ryzyka finansowego obok aktywnego zarządzania ryzykiem rynkowym, Grupa stosuje następujące zasady w zakresie płynności:

- brak depozytów zabezpieczających w handlu instrumentami pochodnymi na rynku pozagiełdowym,
- ograniczenie możliwości wcześniejszego rozwiązania transakcji finansowych,
- limity w zakresie mało płynnych kasowych instrumentów finansowych,
- limity kredytowe dla partnerów transakcji finansowych i handlowych,
- zapewnienie odpowiedniej jakości i zróżnicowania dostępnych źródeł finansowania,
- procesy kontroli wewnętrznej oraz efektywność organizacyjna zapewniająca szybkie działanie w warunkach awaryjnych.

Poniżej zaprezentowano informacje o kontraktowych terminach zapadalności zobowiązań finansowych według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku.

GRUPA KAPITAŁOWA LOTOS
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok 2018
Dodatkowe informacje i objaśnienia

w mln zł

Kontraktowe terminy zapadalności zobowiązań finansowych:

31 grudnia 2018	Nota	Wartość bilansowa	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
Kredyty bankowe (poza kredytami w rachunku bieżącym)	22.1	3.418,2	4.340,4	162,4	1.375,7	929,5	1.853,0	19,8
Kredyty w rachunku bieżącym	22.1	3,0	3,0	3,0	-	-	-	-
Pożyczki	22.2	55,8	60,2	8,1	7,9	15,7	27,5	1,0
Obligacje	22.3	227,0	238,0	238,0	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	22.4	180,0	261,0	26,7	29,9	50,8	110,5	43,1
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	25	1.913,7	1.913,7	1.913,7	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	25	279,5	279,5	244,5	8,9	7,4	7,0	11,7
Razem		6.077,2	7.095,8	2.596,4	1.422,4	1.003,4	1.998,0	75,6
31 grudnia 2017								
Kredyty bankowe (poza kredytami w rachunku bieżącym)	22.1	3.902,9	4.624,0	89,8	1.164,4	906,5	1.968,4	494,9
Kredyty w rachunku bieżącym	22.1	0,1	0,1	0,1	-	-	-	-
Pożyczki	22.2	68,3	69,4	6,5	58,1	0,9	2,2	1,7
Obligacje	22.3	313,0	306,1	306,1	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	22.4	141,6	179,0	28,7	28,7	53,2	68,4	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	25	2.201,7	2.201,7	2.196,5	5,2	-	-	-
Pozostałe zobowiązania finansowe	25	222,0	222,0	188,0	7,4	3,3	7,8	15,5
Razem		6.849,6	7.602,3	2.815,7	1.263,8	963,9	2.046,8	512,1

Kontraktowe terminy zapadalności pochodnych instrumentów finansowych:

31 grudnia 2018	Nota	Wartość bilansowa*	Kontraktowe przepływy pieniężne	Do 6 miesięcy	6 - 12 miesięcy	1 - 2 lata	2 - 5 lat	Powyżej 5 lat
Swap towarowy	23	(7,8)	(8,4)	3,3	(6,9)	(4,7)	(0,1)	-
Forwardy i spoty walutowe		(21,8)	(22,0)	(16,1)	(5,9)	-	-	-
Swap procentowy (IRS)		0,7	0,8	(3,6)	3,0	(0,2)	1,6	-
Swap walutowy		(1,0)	(0,9)	(0,9)	-	-	-	-
Razem		(29,9)	(30,5)	(17,3)	(9,8)	(4,9)	1,5	-
31 grudnia 2017								
Swap towarowy	23	30,9	31,3	10,6	20,1	0,6	-	-
Forwardy i spoty walutowe		3,6	3,7	(0,4)	4,1	-	-	-
Swap procentowy (IRS)		(18,5)	(18,6)	(21,5)	7,1	(5,9)	1,7	-
Swap walutowy		69,1	69,1	62,9	3,2	3,0	-	-
Razem		85,1	85,5	51,6	34,5	(2,3)	1,7	-

*Wartość bilansowa (dodatnia wycena pochodnych instrumentów finansowych plus ujemna wycena pochodnych instrumentów finansowych) prezentuje wartość godziwą pochodnych instrumentów finansowych ujętych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (z wyłączeniem futures na uprawnienia do emisji CO₂ zakupionych z zamiarem rozliczenia).

27.6 Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem kredytowym partnerów transakcji finansowych polega na kontroli wiarygodności finansowej obecnych i potencjalnych partnerów tych transakcji oraz na monitorowaniu ekspozycji kredytowej w stosunku do przyznanych limitów. Na ekspozycję kredytową składają się depozyty bankowe oraz wycena instrumentów pochodnych.

Partnerzy transakcji muszą posiadać odpowiedni rating przyznany przez wiodące agencje ratingowe, bądź posiadać gwarancje instytucji spełniających wymóg minimalnego ratingu. Grupa zawiera transakcje finansowe z renomowanymi firmami o dobrej zdolności kredytowej oraz stosuje dywersyfikację instytucji, z którymi współpracuje.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku koncentracja ryzyka u pojedynczego partnera transakcji finansowych Grupy nie przekraczała wartości 542,7 mln zł (5,44% kapitałów własnych Jednostki Dominującej), z kolei na dzień 31 grudnia 2017 roku była to kwota 845,7 mln zł (9,51% kapitałów własnych Jednostki Dominującej).

W zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym partnerów transakcji handlowych Grupa poddaje wszystkich klientów, którzy wnioskuje o przyznanie limitów kredytowych procedurom weryfikacji ich wiarygodności finansowej i w zależności od jej oceny przyznawane są odpowiednie limity. W 2017 roku Jednostka Dominująca zakończyła prace nad modelem ratingowym, który wspiera proces przyznawania limitów partnerom handlowym. Jednostka Dominująca określa wytyczne w zakresie procesu zarządzania ryzykiem kredytowym partnerów handlowych w celu utrzymywania odpowiednich standardów w zakresie analizy kredytowej oraz bezpieczeństwa operacyjnego procesu w przekroju całej Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku koncentracja ryzyka u pojedynczego partnera transakcji handlowych Grupy nie przekraczała wartości 116,4 mln zł (1,17% kapitałów własnych Jednostki Dominującej), z kolei na dzień 31 grudnia 2017 roku była to kwota 530,5 mln zł (5,97% kapitałów własnych Jednostki Dominującej).

Miarą ryzyka kredytowego jest kwota maksymalnego narażenia na ryzyko dla poszczególnych klas aktywów finansowych. Wartości księgowe aktywów finansowych reprezentują maksymalną ekspozycję kredytową.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe aktywów finansowych	Nota	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Pochodne instrumenty finansowe	23	24,4	164,5
Należności z tytułu dostaw i usług	15	1.880,4	2.677,0
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17	1.941,3	1.920,7
Pozostałe aktywa finansowe	15	710,7	459,6
Razem		4.556,8	5.221,8

W ocenie Zarządu, ryzyko zagrożonych aktywów finansowych jest odzwierciedlone poprzez dokonanie odpisów aktualizujących ich wartość. Informacje na temat wartości odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych zostały przedstawione w notach 9,3, 9,4 i 15.1.

Analiza pod kątem koncentracji ryzyka kredytowego w odniesieniu do należności z tytułu dostaw i usług została przedstawiona w notce 15.1. Analiza wiekowania należności przeterminowanych, w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości, została przedstawiona w notce 15.1.

28. Zarządzanie kapitałem

Celem polityki finansowej Grupy Kapitałowej LOTOS jest zapewnienie długoterminowej płynności przy jednoczesnym stosowaniu odpowiedniej dźwigni finansowej, wspomagającej realizację celu nadrzędnego, jakim jest maksymalizacja stopy zwrotu na kapitale przynależnym akcjonariuszom.

Realizacja powyższego celu, dokonuje się poprzez dążenie do osiągnięcia pożądanej struktury finansowania na poziomie Grupy Kapitałowej LOTOS.

Grupa Kapitałowa LOTOS monitoruje strukturę finansowania stosując wskaźnik relacji długu do kapitału własnego, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do kapitału własnego.

Do zadłużenia netto Grupa wlicza kredyty, pożyczki, obligacje oraz zobowiązania z tytułu leasingu finansowego pomniejszone o środki pieniężne i ich ekwiwalenty. Kapitał własny obejmuje kapitał własny należny akcjonariuszom Jednostki Dominującej powiększony o udziały niekontrolujące.

	Nota	31 grudnia 2018	31 grudnia 2017
Zobowiązania długoterminowe			
Kredyty	22.1	2.158,1	2.633,6
Pożyczki	22.2	42,2	4,4
Obligacje	22.3	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	22.4	145,0	100,3
Razem		2.345,3	2.738,3
Zobowiązania krótkoterminowe			
Kredyty	22.1	1.263,1	1.269,4
Pożyczki	22.2	13,6	63,9
Obligacje	22.3	227,0	313,0
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	22.4	35,0	41,3
Razem		1.538,7	1.687,6
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	17	(1.941,3)	(1.920,7)
Zadłużenie netto		1.942,7	2.505,2
Kapitał własny przypisany akcjonariuszom Jednostki Dominującej		12.034,7	10.712,4
Udziały niekontrolujące		0,1	0,1
Kapitał własny razem		12.034,8	10.712,5
Stosunek zadłużenia netto do kapitału własnego		0,16	0,23